

TEEMA: KUULMISPUUE – VAEGKUULMINE

Materjali koostas: Külliki Bode

Eesti Vaegkuuljate Liidu juhatuse esimees

1. Vaegkuulmine – definitsioon, avaldumine ja tekkepõhjused

Kuulmiskahjustus tähendab osalist või täielikku võimetust kuulda helisid ühe või mõlema kõrvaga. Vaegkuuljate arv kasvab maailmas pidevalt, see on seotud rahvaarvu suurenemisega, haigustega, keskkonnateguritega, samuti ka inimeste eluea pikenemisega. Vaegkuulmine või kurtus võib olla pärilik või omandatud. Kuulmiskahjustuse tekkimine on seotud ka üldise mürataseme suurenemisega. Kontserdid, tänavamüra, kõrvaklappidest muusika kuulamine – kõik need tegurid on oluliselt halvendanud inimeste kuulmist.

2. Puude esinemissagedus

Kuulmislangust esineb 14–20 protsendil elanikkonnast. Enamik kuulmispuudega inimesi on vanemaealised, st kuulmislangus on tekkinud elu jooksul. Eestis on hinnanguliselt kuni 200 000 kuulmispuudega inimest. Neist 1500–2000 on täiesti kurdid.

3. Kaasnevad erivajadused

Kaasnevateks erivajadusteks võivad olla kõnetakistused, psühholoogilised probleemid, suhtlemishirmud, ärevushäired, lihaspinged (pidev pingesolek, et kuulda). Vaegkuulja, kes peab tööalaselt või õpingute ajal pidevalt suhtlema, on tavaliselt õhtuks vaimselt ja füüsiliselt väsinud, sest on pidanud pingutama palju rohkem kui teised. Vaegkuuljatel võib sageli esineda migreeni, tasakaaluhäireid, tinnitust.

4. Takistused tööturul osalemisel

Pärsitud on tööülesannete täitmiseks vajaliku informatsiooni saamine, kuulmispuudega inimesele tuleb tööülesandeid vahel mitu korda üle selgitada, sest tavakõnet ei pruugi ta kuulda.

Olenevalt kuulmislangusest võib olla välistatud töö klienditeeninduse valdkonnas.

Mürarikkas keskkonnas töötamine ei pruugi sobida kuuldeaparaadi kandjale.

Kõrgustes töötamine võib raske olla tasakaaluhäirete all kannatavale inimesele ja ka nendele, kellele peab juhiseid andma maa pealt.

Ei pruugi sobida töö liikuvate objektide läheduses ja helisignaalidega masinatega, kuna helisignaalid võivad jääda kuulmata-märkamata.

Paljudel juhtudel on siiski võimalik takistusi spetsiaalsete abivahenditega kõrvaldada. Kuulmispuudega inimene on üldjuhul töösituatsioonis ettevaatlikum kui teised.

Sageli esineb eelarvamuslik suhtumine tööandja ja kolleegide poolt, millele võib järgneda sotsiaalne isolatsioon – kuulmispuudega inimesi peetakse sageli ka intellektipuudega inimeseks.

5. Takistused igapäevaelus

Kuulmispuude tõttu on häiritud sulandumine ühiskonda, suhtlemine ümbritsevate inimestega, tööl kolleegidega, raskused sotsiaalsete toimingute läbiviimisel. Isikul võib kuuldeaparaat olla juba kasutusel, aga senine kuulmisabivahend ei ole teda piisaval määral toetanud. Sageli ei ole pikaajalise kuulmiskahjustusega inimesel üldse kuulmisabivahendit, sest selle soetamine nõuab teataval määral psühholoogilist eneseületamist.

Telefoniga helistamine võib olla takistatud (nt arsti juurde vastuvõtuaja broneerimine).

Pereliikmetega suhtlemisel on arusaamatusi, eriti nendel, kelle kuulmine on alles viimastel aastatel halvenenud. Teised inimesed ei oska suhelda, ei oska arvestada kuulmislangusega inimesega.

EESTI PUUETEGA INIMESTE KODA
THE ESTONIAN CHAMBER OF DISABLED PEOPLE

6. Probleemid suhtlemisel. Suhtlemissoovitused

Suhtlemisel võib esineda järgmisi takistusi:

- Vaegkuulja ei reageeri kõnetamisele.
- Võib juhtuda, et kõnetamisele inimene reageerib, aga võib vastata kummaliselt (saab küsimusest valesiti aru, ei tunnista, et ta ei kuulnud tegelikult küsimust).
- Vaegkuulja intonatsioon on teistsugune (nasaalne, ebaühtlane, kõrge). Võib rääkida liiga kõvasti või liiga vaikselt.
- Enamasti jälgib vaegkuulja pingsalt kõnelejat, see võib tunduda vahel kummaline.

Suhtlemissoovitused:

- Vaata otsa!
- Räägi aeglasemalt ja selgelt, vajadusel korda.
- Hääletoon võib olla natuke kõvem, aga karjuda ei ole vaja.
- Kontrolli, kas kaasvestleja sai sinust aru („Sa aru!“ ei tähenda veel, et tegelikult ka aru saadi).
- Ära pelga talle vihjata, et ta räägib liiga kõvasti (teeb ebamääraseid häälotsusi) või liiga vaikselt.
- Kuulmispuudega inimesega ei saa rääkida hämaras ruumis.
- Vajadusel kirjuta oma sõnum paberile, mobiili- või arvutiekraanile.

7. Vajalikud abivahendid ja teenused töö- ning igapäevaelus

Vaegkuuljal on peamiseks abivahendiks kuuldeaparaat. Kui aparaat enam ei aita, võib lahenduseks olla kas sisekõrvaimplantaat, luukuulmisimplantaat või ajutüveimplantaat. Kuuldeaparaadiga inimesele on abiks ka silmusvõimendussüsteemid nt teatris, lennujaamades, koosolekuruumides jms. Teisteks abivahenditeks on veel erilahendused häiresüsteemile – signaallambid, vibreerivad kellad, madalama helisagedusega suitsuandur, kommunikaatorid, FM-süsteemid.

Tõlketeenused: kirjutustõlketeenus, viipekeeletõlketeenus.

8. Müüdid ja eksiarvamused

Enamlevinud eksiarvamused:

- Et viipekeeletõlk lahendab kõikide kuulmispuudega inimestega seonduvad suhtlemisprobleemid. Tegelikult oskab viipekeelt vaid 1% kuulmispuudega inimestest, lisaks ei pruugi tõlki vajalikul hetkel võtta olla.
- Et kuulmispuudega inimene on enamasti ka rohkemal või vähemal määral intellektipuudega. Jah, vahel võib küll tegemist olla liitpuudega, aga enamasti on tegemist normintellektiga inimestega.

9. Lisainfo ja -lugemine

Eesti Vaegkuuljate Liit

Toompuiestee 10, Tallinn

www.vaegkuuljad.ee

Tel 53 478 422, 6 616 394